

Inserati se sprejemajo in velja tristoopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

N. ročno prejemna opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. -- kr.
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši števil 15.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Železnice in Slovanstvo.

Za narodno gospodarstvo najvažnejše iznajdbe so železnice in brzojavi. One imajo silno velik vpliv na razvoj kupčije in obrtnije, pa tudi narodnosti. Mi Slovenci britko čutimo, kako se ravno po železnicah širi germanizacija po naši deželi od ene, a italijanizem od druge strani, ker se po železnicah vozijo nemški in italijanski trgovci in potovalci. Ta železnica veže dva Slovanom sovražna faktorja, italijanski in nemški narod je tako rekoč pravi germanski most čez slovenske pokrajine.

Kakor južna železnica škoduje narodnosti slovenski, ker širi germanizacijo in italijanizem, tako pa zamore kaka druga železnica pospeševati razvoj slovanstva. Taka železnica bi bila iz Pariza, čez Prago, Krakovo, Varšavo in Moskvo. Dalje čez rusko Sibirijo do kitajske meje. O tej železnični zvezi, ktere nekteri posamezni deli so že izgotovljeni, se je že mnogo govorilo, in se bo gotovo enkrat zidala, ker je za trgovino velikanskega pomena. Sirovine iz Azije se bodo vozile od tam za izdelovanje v evropske tovarne, a od tod izdelani izdelki. Ta železnica bo vezala več najvažnejših slovanskih centrov, ter bo toraj velike važnosti slovanstvu. Zraven pa bo vezala slovanski svet s Parizom, glavnim francoskim mestom, tako bo zveza Slovanov s Francozi, dveh od Nemcev sovražnih in nadlegovanih narodov. Ta železnica bo ustanovila francosko-slovansko zvezo proti vedno širjajočemu se germanstvu.

Taka železnica bo jako povzdignila severno-slovanske kraje. Obrtnija se bo na Českem, Moravskem, Šleziji pa tudi na Poljskem in

Ruskem povzdignila, ker bodo lahko Azijo preskrbovale s svojimi izdelki. Zraven se bo vzdignilo pa kmetijstvo in živinoreja v izhodni Evropi, severni in srednji Aziji, ker bo lahko izdelke kmetijstva od tam prodajati v zapadno Evropo. Število slovanskega prebivalstva v teh krajih se bo pomnožilo in bogatstvo njegovo povzdignilo.

Trgovina med Azijo in Evropo se je dozaj vršila le po morji in bila v rokah Angležev. Ko se enkrat ta železnica izgotovi, bo pa vsa ta trgovina s sredno in severno Azijo po suhem in prešla v roke Slovanov, to je Čehov in Rusov. Bogatstvo, ki se je dozaj zlivalo v Anglijo, bo ostajalo vslovanskih pokrajinah.

Da bo pa ta železnica imela velik vpliv na slovansko narodnost, se ne more tajiti. Bogati narodi lažje in uspešneje razvijajo narodnost in znanstva, kakor revni. Zraven bodo pa germanski Angleži začeli propadati in ne bodo več tako nevarni Slovanom. Zraven bo ta železnica pospeševala slovansko vzajemnost severnih Slovanov, jih zedinila v boju z Nemci za ohranjenje narodnosti. Sili zedinjenih Slovanov pa ne bodo mogli škodovati najhujši nemški napadi.

Enako važne za slovanstvo bodo razne železnice na slovanskem jugu. Posebno pa železnica iz Ljubljane v Karlovec, dalje čez Bosno v Solun in pa srbsko-bolgarske železnice. Te železnice bodo zedinjevale razna jugoslovanska plemena, in množile njih blagostanje. Velik del trgovine v orientu bo prišel v roke Jugoslovanov; zraven bodo pa železnice pospešile obrtnijske talente pri Bolgarib in Srbib;

tako se bo pomnožilo blagostanje pri južnih Slovanib. K nam Slovincem bodo pogostoma prihajali razni Jugoslovani. Od občenja z njimi bomo mi zajemali sile v borbi z germanizmom in italijanizmom.

Zdaj nastane vprašanje, kateri bode kupčijski jezik vseh Slovanov. Na severu imajo največjo zmožnost za trgovino in obrtnijo Čehi in Rusi. Poslednji so posebno nadarjeni in mnogoštevilni, za to bo ruski jezik gotovo kot kupčijski jezik teh Slovanov. Na jugu je pa najolikanejši slovanski jezik srbo-hrvaški, zato bo ta, kakor kupčijski jezik Jugoslovanov saj za nekoliko časa. Srbi in Bolgari si že zelo prisvajajo znanje ruščine, zato se bo tudi na jugu prej ali slej srbo-hrvaščina umaknila ruščini v kupčijstvu.

Novejih jezikov se navadno učé dandanes vsled njih praktične porabe v trgovini. Ker boste ruščina in srbo-hrvaščina igrali veliko rolo v trgovinskem svetu, zato bi bilo pametno, da bi se Slovenci bolj pogosto učili teh jezikov. Pa tudi srednje šole naj bi se tako prestrojile, da bi si učenci lahko prisvojili zraven slovenščine še znanje hrvaščine in ruščine. Naše realke mesto, da goje francoščino naj bi raje gojile nekaj ur ruščino, ki bi tudi manj težila učenje, ko tuja francoščina.

Ljudsko številjenje.

H konci tega leta bo ljudsko številjenje v Avstriji. V sedanjih časih imajo ljudska številjenja silno velik pomen za državno gospodarstvo, tako v oziru volilnih redov, kakor v razdelitvi davka in vojaških zadev. Pa tudi za

Petelinov Janez.

Povestnica iz ne še preteklih časov.

I. Skaza.

Brežka vas ni ravno velika, a tem lepša videti od blizo in daleč. Hiše so čedne, razpostavljene ob bregu, pod katerim šumljajo potok, ki ne daleč nad vasjo s hriba dere v curku, podobnem malemu slapu. V sredi vasi kot kinč njen, na malem holmcu, strli proti nebu cerkev s svojim ličnim zvonikom, tik nje je videti zalo poslopje — farovž, v katerem bivata dušna pastirja, župnik in kaplan. Prav blizo cerkve je le še hiša cerkvenikova, druge hiše so skoro vse po streljaj daleč od cerkve. Kdor vidi vas, si bo mislil, da je premožna, kmetje, če ne bogati, vsaj trdni. Okolo hiš so gosto zasajeni vrta s sadnim drevjem, pod vasjo pa se razprostira rodovitno polje, kakor nad njo zeleni gozdi debelega drevja. Sploh: Brežka vas je podoba vasi, kakor si malarji mislijo in malajo lepo vas. Od mesta je le štiri ure daleč, toraj tudi od svetá ni odtrgana.

Vroč poletni dan je, skoro vsa vas je na polji in spravlja obilne pridelke domú. Ta dan je ravno sobota, zato se vsak še bolj podviza,

boječ se čez nedeljo hudega vremena, ki bi mu utegnil pokončati ali vsaj poškodovati poljski pridelek. Vse pridno dela in je tako zamišljeno v delo da ne pazi dosti na gospóski oblečenega mladenčca, ki po cesti pod bregom s smodko med zobmi koraka proti vasi. Kdor ga pogleda, bo mislil, da je študent ali pa kak mlad zavarovalni popotnik, ker le torbica mu benglja po plečih. Čevlje ima hudo oprasene in videti je tudi že zelo truden — znamenje, da ima že precéj dolgo pot za sabo. Ne ozira se ne na levo ne na desno, za ljudi na polji ob cesti se briga še manj, ko ti zá-nj.

Ko tako prikorači do prvih hiš, zapoje zvonovi, tudi mu pridere naproti truma malih učencev in učenk, ki utihnejo, ko ga zagledajo, naredo prostor in memo gredé vsi reko:

„Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

Ta pozdrav pa zdrami našega popotnika z razmišljenosti, postoji in z zaničljivim smehljanjem mrmra:

„Se vidi, da bo treba šole, da ne bodo f. . . sami učili mladine, kakor zdaj, ko nimamo ne učitelja, ne šolskega poslopja.“

Po teh lepih besedah gre naprej po vasi in postoji pred eno najlepših hiš, pred župa-

no, ki je tudi edina gostilnica v vasi. V to vkrene, kakor v domačo, in stopi v sobo za goste.

„Glej ga no“ — ga ogovori čedna deklica, kakih 18 let stara, a njemu po obrazu zelo podobna — „glej ga no, kako da prideš domu zdaj? Saj šole še niso končane? Kaj pa je?“

„Kje so pa drugi?“ — reče namestu odgovora popotnik, ki je bil torbico snel in vrgel jo s klobukom vred na klop.

„So vsi na polji“ — je odgovor — „jaz sem sama domá, da bi postregla komu, če pride. Saj si tudi ti žeje, Janez, je-li? Morda tudi lačen? Bom brž kaj prinesla.“

„Ej, le pusti, le, Nežka, se mi nič ne bo prileglo.“

„Zakaj ne?“ — praša sestra osupnena; — „saj si daleč prišel! Nekaj ti bom vendar prinesla, ker do večerje ne moreš čakati, prej pa onih ne bo s polja.“

S tem skoči brhka in urna deklica s sobe, popotnik pa, v katerem spoznamo njenega brata Janeza, si prižge novo smodko in sede na prostor, kjer je sestra sedela. Tu je na mizi odprta knjižica. Janez jo pogleda, a komaj bere naslov, jo zapré in vrže pod mizo z zaničljivim izrekom:

rešitev narodnega pitanja so ljudska številenja velikega pomena. Pri poslednjih ljudskih števljenjih se navadno ni oziralo na narodnost, ker ustavoverna vlada ni hotela razglasiti malo število nemškega prebivalstva.

Tako se v Avstriji ljudstvo od 1851 l. ni štel po narodnosti. Prava podlaga pravičnemu volilnemu redu more biti le pravo ljudsko števljenje. Da je sedanji volilni red za deželni in državni zbor jako krivičen, to se ne da tajiti, zato morajo naši slovanski poslanci na to delati, da se bo redno in nam koristno vršilo ljudsko števljenje, ki bo podlaga pravičnejšega volilnega reda.

Pred vsem morajo naši poslanci že v državnem zboru in zunaj njega na to delati, da se bo oziralo pri bodočem ljudskem števljenju na narodnost. Števljenje mora natančno določiti število raznih narodov in določiti natančno, koliko davka plačujejo člani ene ali druge narodnosti, koliko daje vojakov en, koliko drugi narod. Zraven števljenja se ozirati na stanje kmetijstva, obrtnije in kupčije raznih krajev in raznih narodnosti. Tako števljenje bo imelo veliko korist za nas Slovane, ker bomo mi potem lahko z natančnimi statističnimi števili dokazali krivice, ki se nam gode. Nemci bodo nam morali dovoliti narodne pravice in revizijo volilnih redov, če se ne bodo hoteli pokazati za krivične pred svetom, kar bi pa jim škodilo v moralnem obziru ter jih blamiralo pred vsem civiliziranim svetom. Dalje bomo pa Slovani natančneje spoznali svoje narodno stanje. Mi bomo videli, ali se število slovanskega prebivalstva množi ali manjša v monarhiji. Zvedeli bomo, kateri kraji se germanizujejo, kateri ne. Vse to so stvari, ki imajo velik pomen za naš narodni boj proti potujčenju.

Zraven se pa v novejšem času mnogo piše o zidanju novih osobito lokalnih železnic, in razni kraji zahtevajo državne pomoči za take železnice. Bil je v Avstriji čas, ko so se zidale železnice brez vse sisteme z državno garancijo. Nasledki tega so bili strašni glasoviti borzni krah. Treba je paziti, da zidanje novih železnic ne bo imelo enakih slabih posledic. To je, morajo se zidati samo take železnice, ki so v trgovskem in obrtnijskem obziru res potrebne ter bodo prinašale gotove dohodke. To vedeti je pa le mogoče, če se bo pri bo-

dočem ljudskem števljenju oziralo s posebno pazljivostjo na narodno - gospodarstveno stanje krajev in deželste monarhije. Iz navadnega je vidno, kako važnost ima ljudsko števljenje na razvoj države, zato je želeto, da bi se vlada tega dela resno lotila in z marljivostjo izvrševala.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 5. marca.

Železniški odsek državnega zbora je vladi toplo priporočil, naj prevdari, kako in kdaj bi se železnica iz Ljubljane v Karlovec zidati dala. Radovedni smo, kakih misli je vlada o tej zadevi. Vsakako smemo zahtevati, da se tudi za Slovence enkrat nekaj stori, saj bo v korist celi državi, ako dobi s tem neposredno zvezo z Bosno in iztokom sploh. Za arelsko železnico bodo zdaj potrošili kakih 30 do 40 milijonov, za železnico Ljubljana-Karlovec pa bi bilo kakih 5 do 10 milijonov že zadosti.

Liberalni listi veliko vetra delajo iz dogodka, da **semeniškiki v Pragi** niso hoteli nemški moliti pri mizi, kakor se jim je vzkazalo. Ti listi pravijo, da je kardinal nadškof Schwarzenberg mladenče ozmerjal, in rekel, da človek brez nemškega jezika nič ne velja. In zavolj tega so veseli teh besedi g. nadškofa, ter ga vabijo k sebi in ščujujejo zoper semenišnike. Mi pa nikakor ne verujemo temu, kar je o tej zadevi poročal česki (!) list „Narodni listy“, ampak po vsem Schwarzenbergovem značaju in po njegovi preteklosti raje verujemo, kar je „Pokrok“ poročal, da se je nadškof s semenišniki mirno dogovoril in da se je naredil kompromis. Nesramno in impertinentno je, kar o tem piše v dolgem uvodnem članku stara „Presse“, ki piše: „Und diesen Weg (in die grosse Welt) kann sie (die tschechische Jugend) nur an der Hand der deutschen Sprache machen, (sic!), nur diese führt sie aus der nationalen Beschränktheit (!) und Isolirtheit (?) und aus der geistigen Verkommenheit (!!!) heraus in das Reich der allgemeinen Bildung und Gesittung.“

Ali je mogoče, da se sme zdaj o času Taaffejeve vlade tako nesramno pisati? Kako je to, da se na Dunaji sme vse tiskati, pri nas

v Ljubljani pa ne? Ali imajo tam druge povere in družega cesarja?

V našem **avtonomističnem taboru** je povsodi nevolja in apatija. Ksže se jasno, da vlada nema prave volje, ne poguma, da bi našim željam vstregla. Kedar potrebuje večine za kako postavu, so jej naši zmirom dobri, kedar je pa treba nam pravico pokazati, migne Taaffe z ramami in pravi: „jaz sem nad strankami, jaz ne smem nobenemu prav dati.“ Ali se to pravi, nad strankami stati, ako se nam to odteguje, kar nam po pravici gre? Če mi le kaj malega zahtevamo, zaženo centralisti strašno vpitje, in vlada pravi „poglejte jih, kako vpijejo! ne smemo, pa ne smemo!“ Če Taaffe ni dosti mož, da bi pravico branil tudi proti centralistom, potem naj raje odstopi, ker opravič ne bo nič, in iz njegove sprave narodov ne bo nič. Če on misli, da smo mi že zadovoljni, samo da nismo vsak dan tepeni, da pa kruha nič ne potrebujemo, potem se zelo moti. Mi si ravnopravnost vse drugače mislimo.

V **gorenji Avstriji** se liberalci hudo boje, ker znajo zgubiti na enkrat 3 državne poslance. V velikem posestvu je namreč z grajsčaki volilo 40 hišnih posestnikov čisto po krivici, in le na ta način so zmagali. Če pa državni zbor volitev ovrže, potem liberalci ne bodo več zmagali v tej kuriji in naša stranka dobi 3 poslance več.

Vnanje države.

Velike važnosti je dogodek, da se je prevertal tunel skoz goro Gotthard, ker s tem je zvezna Italija z Nemčijo. Za Avstrijo je to škoda, kajti velik del kupčije med jugom in severom je šel do zdaj čez Brenner na Tirolskem; zdaj je pa mogoče, da si bo kupčija raje pot skoz Brenner izbrala. Švicarji se nove kupčijske poti veselijo, ker po pravici mislijo, da jim bo od te kupčijske ceste zmirom nekaj odpadlo. Vendar je pa ta železniška črta tudi velike politične nevarnosti za Švico. V slučaju kake vojske bodo Prusi tudi vojake v Italijo skoz Gotthard vozili, morda celo sovražnike, Nemčija ali pa Italija se boste polastili te črte in Švica na svojih lastnih tleh ne bo smela nič govoriti; tako bo njena svoboda in neodvisnost proč; če se pa ustavlja, zna se jej še kaj hujega pripetiti. Tedaj Švicarji ravno nemajo toliko vzroka, veseliti se tega tunela.

„Cerkvene pesmi! Škoda, da se dekleta brati nauče, da potlej to berejo.“

V tem pride Nežka s kozarcem vina, kruhom in klobaso, a predno to postavi pred brata, že zagleda svoje bukvice pod mizo.

„Zakaj si pa pesmi, ki jih tako rada pojem, vrgel pod mizo?“ — prša vsa zavzeta.

„Zato, ker si ti kavka in boš še večja kavka, če boš take bedarije brala in pela.“

„No, veš, Janez, ti si pa res čuden! Da boš tako robot prišel domú, bi ne bila mislila“ — reče Nežka in pobere knjigo pod mizo, zmečkane liste v nji poravná ter jo spravi v svojo omarico.

„Kaj veš ti, dekle!“ — se posmehuje Janez in puhne oblak dima z ust.

„Pa kadiš že tudi“ — pravi Nežka, ko to zapazi — „kaj bodo pa oče rekli, če jim to povem? Bom brž okna vsa odprla, da ne bo po dimu dišalo, ko pridejo domú.“

„Haha, le pusti to! Z očetom bova danes drugo govorila, da se jim bodo kar oči razklale. Zato sem prišel domú.“

Nežka čedalje bolj strmi in ko jej na par vprašanj dá le osorne kratke odgovore, gre s sobe in opravlja druga hišna dela, pa jej je

videti, da jej je pri srcu tesno. Janez v tem pokusi vino in kruh, pa mu vse nič ne diši, le svojo smodko kadi in bere knjigo, katero je bil s torbe vzel. Nemška je bila.

Zvečer pridejo vsi domú. Petelin — tako je ime županovo — je premožen mož, ima veliko družine, njegova žena Polona je še trdna, stareji sin Jože pri vojaki, mlajša hči Rezika pa ravno za pastarico dobra, ker je pri gosp. kaplanu v šoli že naučila se brati, računati in nekoliko pisati. Stara je 12 let.

Nežka je že očetu zunaj povedala, da je Janez domu prišel, pa da je tako nekako jezast, nji ni dal lepe besede.

Oče Petelin, čvrst in postojin mož, reče: „Tako? mu bom že vrvnal glavo, če se mu je v napačno stran zasukala.“

V tem pride tudi mati Polona, ki je že od otrok zvedela, da je Janez domú. Ko sliši očetove besede, pristavi:

„Tudi jaz bom eno rekla, če je kaj napak.“

Vsi trije gredó toraj v sobo, kjer Janez zamišljen sedi za mizo pri zaprti knjigi in kadi smodko.

„Kak veter te je pa pripihal domú?“ —

ga ogovori oče — „pa ne, da bi te bili s šole spokali?“

„Pa res“ — pristavi mati — „saj so šole še cel mesec!“

„Ej, kaj šole! Jaz že dosti znam, tistim neslanim profesorjem ne bom dal več si nagajati.“

„Kaj? — se postavi mati — „toraj ne misliš biti gospod — duhoven?“

„Nikoli! Imam vse druge namene. Z bogatim baronom grem ven na Dunaj, in zdaj sem prišel le povedat vam to, ker sam lahko pridem prej ko moje pismo po pošti.“

„Kaj pa bo potem s tebe?“ — prša oče ledeno.

„Več ko far!“ — zarohni Janez.

Teško je popisati vtis teh besedi na domače. Vse je tiho. Najprej se britki čut razlije v solzah pri mlajši sestri Reziki, ki se je že veselila, da bo pri novi maši „družica,“ in ugrabala za to primerno obleko.

Materi Poloni se zatemni obraz, a ljubezen do otroka je močnejša od jeze, toraj stopi k njemu in ga prosi:

„Kak duh te je obsedel, Janez? Saj veš, koliko sva zá-te trpela, koliko si naju že stal!

V nemškem državnem zboru je vojna postava na vrsti. Bizmark hoče 100.000 vojakov več; ni dvoma, da mu jih bo zbor dovolil. Znani Bizmarkov prijatelj Bennigsen je govoril o zvezi z Avstrijo, češ, da je gotova, in da si je Bizmark s tem veliko hvale zaslužil. Mi upamo, da ta zveza vendar še ni tako trdna, da bi morali vse s Prusijo trpeti, če bo njo kaka nesreča zadela.

Luški kralj se boji zamere pri našem cesarju, in je rekel, da bo ali sedajne ministre spodil, ali pa društvo „Irredenta“ razpustil in prepovedal.

Izvirni dopisi.

Z Ljubljane 3. febr. (Pomagajmo si sami.) Zdaj je čas nastopil, ko smo se že dosti prepirali o principu narodne ravnopravnosti; pustimo tedaj že davno dokazano teorijo in lotimo se enkrat dejanj. Prikazal se bo pač še zmirom kak narodnjak, ki bo dokazoval, da nam je nemškega vseučilišča treba, morda celó, to da mora biti viša gimnazija nemška, na zadnje bo še celó trdil da morajo sploh vse šole na Slovenskem nemške biti. — Pa mi nimamo veselja, da bi polemizirali s takimi čudnimi ljudmi, kakor se je zopet eden v „Narodu“ oglasil, ki iz našega tabora in z pomočjo naših listov naše težnje pobijajo ter nas s tem pred svetom smešijo; mi vemo, da ogromna večina hoče narodne šole in uradovanje v našem jeziku, in prevdarjati hočemo še enkrat sredstva, ki bi nas vtegnila pripeljati k temu cilju.

Kakor se kaže, vlada nima posebnega veselja ne posebne volje, da bi našim željam vstregla. To zamore tem manj storiti, ker se precej, kedar mi kako željo izrazimo v našem zares narodnem „Slovenu“, oglasil kak sanjač v „Narodu“ in začne vpiti: „Slovenske univerze ne! slovenske višje gimnazije ne! to bi bila naša nesreča!“ In tako vpitje prične „Narod“ še prej, ko nam vlada sploh kaj ponudi, in tak list se potem imenuje „prvi organ slovenskega naroda.“

Obrnimo se od te žalostne prikazni v stran, in preišljajmo, kako bi mi svoj jezik in s tem svojo narodnost do večje velja spraviti zamogli.

Odločila sva te za duhovnika, če hočeš hvaležen biti nama, izbij si druge muhe z glave. Jutri bova šla k gospodu župniku.“

„Nič, nič! V farovž ne grem več, to sem prisegel!“ — zarohni Janez.

„Tako?!“ — pa se oglasi oče Petelin in nevolja mu kali obraz — „v farovž ne boš šel več? Sina, ki tako zaničljivo govori o naših vrlih duhovnih, pa jaz celó pod svojo streho ne maram imeti. Ali si mar postal luteranec?“

„Če ste že tako radovedni, vam pa povém, da jaz ne maram nobene vere. Človek brez vere najljajše živi. Če bi vi brali to-le knjigo, bi tudi tako mislili; pa kaj, ko nemški ne znate!“

„Ali je tvoj baron tudi takih misli?“ — praša oče jeze napet.

„Saj mi jih je on vcepil!“ — odgovori Janez.

„Tak pa le pojdi z baronom, kamor hočeš, pa le brž!“ — bruhne oče nevolje zelen — „drugače te bom vrgel na cesto, da boš sedem solncev videl.“

„O, ni treba vaših rok, že sam grem“ — se ruga Janez — „le ostanite vi sami v tej nevednosti dalje, moj cilj je viši, više kipi moj duh. Vi ostanite na svoji nizki kmetiški rušni, jaz se bom vzdignil v višavo občega znanstva.“

Mi smo o tem že dostikrat pisali, se ve da brez vspeha, ker Slovincem je treba vsako reč sto- in stokrat dokazati, pa je še ne bodo verjeli, ker je nastopil tak čas med nami, da le kritika vse velja, produktivno delo, kakor ga je pričel Janežič na literarnem polju in kakor ga še nadaljuje družba sv. Mohora, produktivno delo se smeši in zaničuje in kdor bi hotel kaj pričeti na literarnem ali gospodarskem ali političnem polju, našel bo pač na stotine ovir v lastnem taboru, našel bo dosti ostrih kritikarjev, pa — malo, malo podpornikov. So taki ljudje pri nas, ki sami nič ne delajo, pa tudi drugim ne pusté nič delati, ter jim iz gole nevošljivosti vse mogoče zapreke stavljajo, ker jim ni toliko za narodno stvar, ko za svojo lastno slavo in korist. Mi pa radi pripoznavamo, če kdo drugi kaj koristnega stori za Slovence, in tako ne bomo tajili, da tudi „Narod“ včasih kako pametno pové. Tako smo bili popolnem zadovoljni s člankom, ki ga je nedavno priobčil pod naslovom „pomagajmo si sami“, in bi le želeli da bi ta list vedno v tem duhu pisal in da bi ne odpiral svojih predalov člankom, ki spadajo prav za prav v „Tagblatt“ kakor je bilo lani Šukljejevo pobijanje slovenskega vseučilišča in letos zopet oni članek, ki je trdil, da morajo pri nas višje gimnazije nemške ostati.

Mi se pridružimo pisatelju članka „pomagajmo si sami“, in dostavimo še to:

1. Popustiti moramo svojo preveliko vljudnost in postati bolj trdi, bolj strogi z nasprotniki. Če je deset Slovencev vkup in pride en sam Nемец med nje, začne vseh deset zavoljo tistega samega Nemca nemški govoriti. Nемец jim za to nikakor ni hvaležen, ampak on misli, da se to samo po sebi razume, on misli, da s tem izražajo svojo pokrščino in svoj rešpekt pred „državnim jezikom“. S tem pa se priseljenim Nemcem le potuha daje, ker marsikteri bi se morda slovenski naučil, pa se mu ne zdi potrebno, češ, „saj tako Slovenci vsi nemški znajo“. Ta nezvestoba proti domačemu jeziku se lahko opazuje tudi pri narodnih Slovincih vsak dan, in potem se še čudijo, da se v viših krogih le nemški govori in da se slovenščina še vedno v kuhinjo in hlev med posle poriva.

„Če boš le mogel“ — reče oče — „od mene pa za to ne pričakuj nobenega vinarja.“

„Mi ga ni treba, baron me bo vzdrževal“ — odgovori Janez in zeló moško koraka skoz vrata čez prag ter po vasi dol, da se vsak čudi, ki ga vidi o mraku iti peš z doma, čeravno ima oče njegov konje in voz, da bi ga peljal, kakor je do tje vselej bilo.

Kak je bil ta večer pri Petelinovih, je težko popisati. Sestri ste plakali, mati je molila, oče pa je stopil še k gospodu župniku pravit mu, kaj se je zgodilo. Gospod župnik tega skoro ni verjel, slednjič pa vendar rekel Petelinu, da bodo peljali se vsi trije: on, oče in mati, v mesto k sinu, ker je gotovo, da ga je slaba družba tako zapeljala, pa je morda še mogoče, spraviti ga na pravo pot. Mladost je kakor slama: se naglo vname, pa tudi naglo zgori.

Drugi dan je dogodbo že vsa vas vedela. Večini se je smilila rodovina županova, ker je bila sploh priljubljena, le nekteri so rekli:

„Prav se godi Petelinu! Zakaj pa je dal Janeza študirat! Naj bi bil kmet kakor mi, pa bi mu ne bil naredil take žalosti.“

(Dalje prih.)

Predaleč sega dvorljivost in vljudnost tudi nasproti nježnemu spolu, ki je popačen le po nemških učilnicah. Morali bi mladi gospodje nasproti gospodičnam in gospem tako misliti: „Če si ti toliko neuljudna in prevzetna, da moj jezik zaničuješ, sem tudi jaz tako nevljuden, da s tabo ne govorim drugače, ko slovenski; če so tebe v takih nazorih izgojili, da ti slovenščine ni treba znati, hočem ti jaz dejansko pokazati, da so bili tisti nazori slabi in da slovenščine res v življenju potrebuješ.“

2. Enako se mora postopati v uradnih in si misliti: „Če si ti uradnik le v nemščini se izšolal, in če so tvoji starši mislili, da slovenščine ne boš potreboval, — nečem jaz trpeti zavoljo krivih nazorov tvojih staršev, ampak dokazati ti hočem dejansko, da slovenščino res potrebuješ, ker drugega jezika v svoji deželi nismo zavezani znati. Če smo se v šoli nemški naučili, znamo to zá-se in sicer na stroške svojih staršev, ki so nas v šolo pošiljali, ne pa na stroške gospodov uradnikov; tedaj nam ni dolžnost, njihovo lenobo podpirati, če se našega jezika naučiti nečejo. Če ste vi toliko predrzni, da naš jezik prezirate, smo tudi mi toliko svobodni, da lahko vaš jezik preziramo.“ Pa nekteri mislijo: „te pravice nam bodo že poslanci in časnikarji priborili; zá-me je dosti, da sem na ta ali oni list naročen, s tem svojo narodnost dovolj pokažem.“ Pa to je jako pusto in dolgočasno narodnjaštvo; poslanci ne morejo nič storiti, dokler se jim vedno očita: „Saj je ljudstvo zadovoljno z nemškim uradovanjem, samo nekteri prenapetneži zahtevajo slovenščino!“ Časnikarji pa tudi ne morejo čudežev delati; saj se zadosti borijo, pa če preveč rogovilijo, vtaknejo jih v luknjo in Slovenija je mirna, saj se tako nihče za nje ne bi potegnil.

Slovensko uradovanje se bo kmalo pričelo, samo zahtevati ga je treba; in ravno do tega koraka se pri nas nihče ne upa vspeti, ker imajo različne prazne strahove pred očmi: pred sodnijo se boji, da bo pravdo zgubil, če bo slovenski govoril, pri pošti se boji, da se bo pismo zgubilo, če bo slovenski naslov naredil itd. Treba jih je samo privaditi, potem bodo mnogi rajši slovenski nego nemški uradovali; navada je železna srajca, kakor je zdaj zoper nas, tako bo potem za nas.

3. Šole moramo na vsak način posloveniti. V ljudski šoli ni treba nič nemščine; ni res, da slovenski kmet nemščino potrebuje; Slovenci niso cigani, da bi po svetu hodili, in če gre kateri kam v delo, na Nemško ne bo šel, ker tam nič ni, ampak na Hrvaško jih mnogo gre, in vendar nemškutarji še niso trdili, da se mora zavoljo tega v ljudske šole pri nas hrvaščina vpeljati. Kdor dol gre, se že nauči hrvaščine, kolikor je potrebuje, in če bo kateri na Nemško šel, se bo tudi nemščine za silo navadil. Sicer pa se nemščine v ljudski šoli ne more naučiti, razun ko bi odstranili vse druge predmete in samo nemščino učili.

Srednje šole morajo biti ravno tako slovenske, sicer bo naš jezik vedno le tlačán ostal. Dokler se ne bo inteligencija v narodnem jeziku in narodnem duhu izgojevala, tako dolgo se nemškutarije ne bomo znebili. Ker že nekteri mislijo, da brez nemščine ne moremo zveličani biti, naj bo tudi nemščina obligaten predmet, da se je bo vsak lahko naučil; jalov je pa razlog „Narodovega“ marodérja, da morajo višje gimnazije zato nemške biti, ker nekteri izobraženi Slovenci iščejo služeb na Nemškem. Če gredo vsi nemški in sploh tuji uradniki in profesorji od nas proč, in če potem domačine domu pokličemo, se bo pokazalo,

da jih nič ni preveč. Sicer pa smo mi zadovoljni, če se le Slovenija nam dá, da bi druge dežele z inteligencijo preskrbljevali, na to niti ne asperiramo, in zavoljo teh, ki se hočejo od nas izseliti, ne bomo svojih učilišč ponemčevali. Pa tudi ne verjamemo, da bi bilo na Nemškem dosti kruha za nas, ker tam sta že v vsaki vasi po dva doktorja; raje naj se naša mladina hrvasčine in bolgarščine nauči, tam bo prej kaj zaslužka za nas Jugoslovane.

Popolnoma neumno in smešno pa je strastno nemškutarenje po ženskih učilnicah. Ženska pripravnica je tako nemška, kakor bi se izgojevale v Ljubljani učiteljice za Bavarsko ali za Prusijo, ne pa za naš slovenski narod. Učiteljstvo ne zahteva tako visoke vednosti, da bi mi dotične literature ne zamogli vstvariti v slovenskem jeziku. Pripravnice, ženske in moške, naj bi bile čisto slovenske.

Kako so naše dekliške šole ponemčene in kako ravno iz njih prihajajo tisti neštevilni roji naših nemškut, to je vsakemu znano. Ko so v Pragi Čehi mestni zbor v svojo pest dobili, bila je njih prva skrb, da so ustanovili česko dekliško šolo in na njej so izgojili tiste domorodne Čehinje, ki zaradi svojega slovanskega domoljubja slovó po vsem slovanskem svetu. Dajmo v Ljubljani kaj takega narediti.

To bi bili nekteri nasveti, kako bi si mi zamogli sami sebi pomagati. Da bi te besede le kaj izdale! Pri mlačnosti naših ljudi imamo malo upanja za to.

Domače novice.

V Ljubljani, 6. marca.

(Deželni predsednik vit. Kallina) se je podal v četrtek na Dunaj — gotovo v važnih zadevah.

(Slovesna predstava „Sokola“) bo jutri v nedeljo 7. t. m. v deželnem gledišči ljubljanskem na korist stradajočim Notranjem in Istrijanom. Program bo razviden z listov po voglih, nam še ni došel.

(Iz seje družbe kmetiške 29. svečana.) Ta seja je bila dvojna: pri eni, v kateri so se obravnavale podpore, ki jih družba dobiva od sl. ministerstva kmetijstva, bila sta pričujoča gospoda zastopnika c. kr. deželne vlade in deželnega odbora (pl. Fladung in vitez dr. Kaltenegger), — drugi del je obravnaval sam centralni odbor; obojna seja se je vršila pod predsedstvom barona Wurzbacha.

V prvi seji so se obravnale sledeče stvari: 1) Ker lansko jesen zarad goveje kuge ni mogla v Postojni biti delitev premij za govejo živino, je bilo po predlogu postojnske kmetijske podružnice sklenjeno, da bode lotos 28. dne malega travna (aprila) in da vse to, kar je lani imelo biti, bode letos, le s tem razločkom, da se v razstavo pripeljana goveda razstavijo na dvorišči stare pošte. Vse se bode pa iz nova razglasilo po velikih nabitih nanzanilih, da izvedó živinorejci okraja postojnskega in logaškega, ker samo ti se smejo udeležiti se razstave. — 2) O nakupovanju plemenskih bikov, katero sl. ministerstvo kmetijstva podpira z državnim denarjem, je bilo vnovič sklenjeno, pred nakupom bikov, muriškega, belanskega in pincgavskega plemena na Štajarskem in na Koroškem domače kranjske živinorejce pozvati, naj se pri družbi kmetijski oglašijo, če imajo morebiti na prodaj bikov prav čiste krvi muriškega, belanskega in pincgavskega plemena, da se od njih kupijo in ne nosi denar v druge dežele. — 3) Vasi Koritnici v občini knezaški na Notranjskem se v pripomoč naprave vodnjaka dovoli podpore 100

gold. proti temu, da vodnjak napravi po „navodu,“ ki ga je „o napravi vodnjakov“ ravnokar na svitlo dala družba kmetijska. — 4) Prošnja novo ustanovljene sirarske zadruga v Češnjici v gornji bohinski dolini za podelitev 300 gld. državne podpore, se, ker jo podpira predstojnik kmetijske podružnice bohinske g. župnik Mesar in pa sirarstva voditelj gosp. F. Hitz, s toplim priporočilom izročil sl. ministerstvu kmetijstvš. — S tem so bili predmeti subvencijskega odbora rešeni.

Razne reči.

— Duhovske spremembe: V gorški nadškofiji: Č. g. M. Vuga, koop. v Pervačini, je prišel za koop. v Miren pri Gorici; č. g. St. Bressan, vikar v St. Martinu na Krasu, za vikarja v Kosano. — Umrli so po novem letu: Preč. g. Andrej Legiša, kanonik stolne cerkve v Gorici; č. g. Ign. Peternel, vikar v št. Andreju; č. g. Jer. Strelkelj, farni kurat v predmestju sv. Roka v Gorici, in č. g. Val. Doljak, penz. duh. v Solkanu.

V tržaški škofiji: Umrli je 21. sveč. prečast. gosp. Evgenij Vlah, kanonik kurat v pokoji. R. I. P.

V lavantinski škofiji: Čč. gg. Jož. Pečnik, župnik v Laporji in Gašper Dornik, župnik pri Novej štifti gresta v pokoj. Razpisana je sv. Jungerte na Pohorji do 23. marca, sv. Marjeta niže Ptuja do 6. aprila t. l. Č. g. A. Haubenreich je tukaj provizor; za Dobovo prezentiran je č. g. Jan. Krst. Dunaj.

— Na Angleškem izhaja 1835 časopisov. V Londonu samem 364. Med angleškimi časniki je 166 dnevnikov.

— Aleksander II. je 12. ruski car, ki je vladal četrtoletja. Sledeči njegovi predniki so vladali čez petindvajset let: Vladomir I. (977—1015), Jaroslav (1019—1054) Vladomir II. 1113—1142), Vasiljevic Ivanovic (1505—1533, Ivan Vazilji II. (1533—1584), Mihael Romanov (1912—1645), Aleksej Mihajlovič (1645—1676), Peter Veliki (1689—1725), Katarina II. 1762—1796), Aleksander I. (1801—1825), Sedaj vladajoči car Aleksander Nevski vlada od 2. marca 1855.

— Francoski guverner v Algiru ima 120.000. v Senegalu 122.000 in v francoskih indijskih naselbinah 83 tisoč frankov na leto. Nadškof pariški dobiva letnih 500.000 drugih 17 nadškofov po 15 in 69 tisoč škofov po 10.000 frankov na leto.

— Zubri so zelo redke živali v Evropi; le v nekem gozdu na ruskem se jih nahaja še okoli dveh tisuč. Zdaj pa hočeta grof Szechini in grof Erdödy v pogorskih gozdnih Javorniku in Runi nekaj Zubrov naseliti, ki jih bota dobila iz Rusije.

Za stradajoče Notranjce so darovali:

G. J. Jenko 5 gld. Duhovnjani v Begnjah s svojih duh. pastirjem 15 gld. Duhoven v Ljubljani 30 gld.

Prečast. g. dek. J. Hofstetar potrjuje prejem 30 gld. za stradajoče Notranjce.

Za stradajoče Istrijane so podarili:

G. J. Jenko 5 gl. Duhoven v Ljubljani 20 gl. Prečast. g. o. H. Novljan potrjuje s hvaležnostjo prejem 50 gld. za stradajoče Istrijane.

Eksekutivne dražbe.

7 sušca. Janez Težak (3) iz dolnje Lokvice, v Metliki;

8. sušca. Franc Drenik (2) iz Velike Cikave (2226) v Novemestu; Jakob Janežič (1) iz Planine (240), Matičič (1) iz Unca (280), Janez Meze (1) iz Broda (6071), Janez Martinčič (1) iz Cirknice (705), Blaž Sicherl (1) iz sp. Planine (820), Lojze Mahnič (1) iz Planine (4840), Janez Vidrih (1) iz Cirknice (2096), Andrej Vidmar (1) iz Begunj (1541), Jur Mazi (1) iz Dolenje vasi (185), Marija Logar (1) iz Gorenje vasi (8470), — vsi v Logatcu; Andrej Lužar (3) iz Lužarij, v Laščah; Boštjan Selan (2) v Ljubljani (492); Jože Motovilec (1) iz Pijane gore (340) v Mokronogu; Miha Fajdiga (3) iz Rožeka (1820) v Brdu; Janez Humar (3) iz Zelodnika (3210) v Brdu; Jože Cioha (2) iz Brezovice (500) v Ljubljani.

9. sušca. Janez Demšar (2) iz Poljan (1370) v Loki; Franc Jeršič (2) iz št. Jurja (921) v Mokronogu; Liza Volčič (1) v Loki (5057); Anton Balant (3) iz Mulh (2590) v Litiji; Andrej Rolih (3) iz Zagorja (1730), Matej Brumen (3) iz Bistrice (1650), Jernej Barbo (3) iz Prema (1050), Miha Tomšič (3) iz Bača (574), Luka Logar (3) iz Vrbice (1409), in Franc Gril (3) iz sp. Semena (125), — vsi v Bistrici.

10. sušca. Anton Petrič (1) iz Dolenje vasi (2074), Janez Zalar (1) iz Cirknice (830), Lorenec Lekan (1) iz Rovt (3313), Marija Šrajbas (1) iz Dolenje vasi (659), Matija Hladnik (1) iz Cirknicke vasi (3885), Marija Milavec (1) iz Cirknice (1522), Anton Rožanec (1) iz Cirknice (2610), in Jernej Zalar (1) iz Cirknice (830), — vsi v Logatcu; Ana Uršič (1) iz Iga (2883) v Ljubljani; Jože Jankovič (1) iz Brezovice (3526) v Ljubljani; Roza Pleškovič (2) v Mokronogu (1664); Anton Nartnik (2) iz Srednje Gorice (580) v Ljubljani; Anton Pregel (1) iz Ustja (2944) v Litiji; Janez Zakrajšek (1) iz Strmca (3600) v Ložu; Jože Zakrajšek (1) iz Topola (900) v Ložu; Blaž Knaves (1) iz Raven (1342) v Ložu; Marija Pintar (1) iz Domžal (120) v Kamniku; Jože Gross (1) v Krškem (1169); Jernej Hribar (3) iz Vrta (820) v Žuženbergu; Matija Šuster (1) iz sp. Studenca (2162) v Kamniku; Jur Pinculič (1) iz Planine (715) v Mokronogu; Marija Šimec (1) iz št. Jakoba (43) v Mokronogu; Martin Prah (1) iz Vinivraha (2110) v Kostanjevici; Jože Šunkar (1) iz Velikega Bana (1166) v Kostanjevici; Jaka Strumbelj (1) iz Golega (3935) v Ljubljani; Balant Simončič (1) iz Roviš (800) v Krškem; Janez Bavdek (1) iz Vrha (786) v Ljubljani; Matija Gorišek (1) iz Gorenjega Polja (1540) v Kostanjevici; Lena Vogel (1) iz Abreš (1060) v Kostanjevici; in Jakob Keše (3) iz Brezove Gore (175) v Krškem.

11. sušca. Franc Žust (3) iz Rovt (2250) v Idriji; Janez Makše (2) iz Biške vasi (3380) v Novemestu; Blaž Mjtnik (3) iz Lom (700) v Idriji; Janez Drobnič (1) iz Perovega (2400) v Laščah; Janez Jakopič (1) iz Poznikovega (920) v Laščah.

12. sušca. Janez Kosel (2) iz Primskovoga (500) v Kranji; Jože Penko (3) iz Parij (2530) v Bistrici; Blaž Skok (3) iz Topolca (4254) v Bistrici; Anton Tagodnik (3) iz Trnovega, v Bistrici; Jože Melihon (1) iz Kržišča (727) v Mokronogu.

Ure

za stolpe in gradove

izdelujem že od leta 1842 po najnovejših iznajdbah, ne v lite, ampak z roko izdelane, proti polni garanciji in po najnižih cenah.

Janez M. Pogačnik.

(7) Podnart, Kropa, Gorenjsk.

Popravljam tudi stare ure na stolpih, jemljem plačo tudi v obrokih, in cenik pošiljam vsakemu brezplačno.

Stanovanja

lepa in poceni z 1 ali 2 sobama, in kar še zraven spada, se oddaja v konjušnih ulicah št. 1, kraj Trnovskega pristani. (2)

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.